

dolman magyar eredetű angol szavak, pedig nem azok (L. Skeat: Concise Etymological Dictionary); (hogy bread, house, murder, wire skandináv jövevényszavak, pedig őseredeti angol mind a négy (L. ugyanott). Egy kis kultúrtörténeti kitérésben az áll, hogy az angolok nem ismerték a párbajt (13. l.), de viszont Trevelyan azt állítja (History of England, 515. l.), hogy csak a 18. század közepén kezdett ez az »ostoba szokás« kimenni a divatból. Ilyen és hasonló kisiklások után ha a »tanulmány«-tól a »gyakorlati kézikönyv«-höz fordulunk, azt találjuk, hogy az lényegében egy meglehetősen egyoldalúan összeállított és nem túlságosan gyakorlati, törvényszéki kifejezésekben azonban bővelkedő anglicizmus gyűjtemény. A szerző kb. 500 kifejezést gyűjtött össze (ami nagyon kevés, ha meggondoljuk, hogy Sebestyén Endre tavaly megjelent gyűjteményében, Hatezer angol és amerikai szó-lásformát közöl), ezeket a »főnév vonzata«, az »ige vonzata« és »a melléknév vonzata« címek alá sorolta, és hogy teljes legyen a zűrzavar, a bennük előforduló prepozíciók sorrendjében közli őket. Pedagógiai-módszeres felfogása az, hogy »az olvasó ne fussa át a példákat könnyed módon. Időzzön mindegyiknél hosszabb vagy rövidebb ideig, hogy a sajátos, majdnem érthetetlen vonzaton keresztül belelásson a szónak a természetébe. Ez fejleszti és erősíti meg benne az angol nyelvérzékét«. Az elég gyakran előforduló sajtóhibák kijavításával sem törődik semmit. Így csak bosszúsággal és csalódással érzük el a könyv végét, ahol ezeket a bűcsűszavakat olvashatjuk: »A párhuzamot a két nyelv között úgy megvonni, hogy az kiterjedjen az alaktan és mondatban minden részére, meghaladná nemcsak a könyvnek a keretét, de az olvasónak az érdeklődési körét is.« Nekünk azonban az a véleményünk, hogy ebben a szerző téved! Egész bizonyos, hogy igen sok olvasó érdeklődését felkeltené ez a párhuzam. De viszont ennek a megvonására sokkal több elmélyülés és tudás kell, mint amennyivel a szerző rendelkezik.

D. Lee-Delisle, The Practical Dictionary. Part II. Hungarian-English (Debrecen, e. n., Méliusz, 892 l., 12 r.).

A magyarországi anglisztika egyik meglehetősen fájó pontja az angol-magyar és magyar-angol szótárak kérdése. Ezért örömmel kell üdvözlönlünk minden olyan kísérletet, amely gyakorlati, használható és főleg megbízható kézisztárt akar a magyar közönség és főleg a magyar diák kezébe adni. Azonban ha belelapozunk Lee-Delisle szótárába, sajnálattal tapasztaljuk, hogy a címlapon hirdetett praktikusságnak bizony kevés nyoma. A különböző betűfajták ügyes keverése és a sok szabadon hagyott hely áttekinthetővé, praktikus beosztásúvá teszi az új szótárt — ez igaz. Megvannak szép számmal a modern szavak is: harckocsi, légtalom, rádiócső, villámzár, mindezt megmondja az új szótár. De mellettük ott vannak olyan felesleges dolgok is, mint gyepübabó, hadige, kakassarkantyú, madárhúr, okosdi, rev, olyan szavak, amelyek igen nagy jóakarattal sem sorolhatók a gyakorlati szókincsbe. Az angol jelentések megválogatása is erősen egyéni. Ha összehasonlítjuk az új szótárt Bíró-Willer szótárával, azt tapasztaljuk, hogy sokszor ugyanaz a magyar szó mást és mást jelent angolul! Ezért zavarba jöhet a dolgozatot író tanár, mert azt látja, hogy tanítványainak egyik része egészen másként fordítja a kijelölt szöveget, mint a másik. És még ennél is sokkal nagyobb fogyat-

kozása a »gyakorlati« igényekkel fellépő szótárnak a kiejtés jelölésének teljes elhagyása; ez teljesen lehetetlenné teszi, hogy az iskolai munkába bekapcsolhassuk, hogy angoltul még csak keveset tudó tanítványaink kezébe adhassuk. Annál is kevésbé tehetjük ezt, mert a könyvben sokkal több a tévedés és a sajtóhiba, mint amennyit a négyoldalas(!) hibajegyzék feltüntet. Mindezek alapján arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy Lee-Delisle kéziszótára mai állapotában nem nagy gyarapodását jelentő szótáriradalmunknak, középiskolai használatban pedig egyáltalán nem alkalmazható.

Berg Pál

Gál István, Babits és az angol irodalom. (Debrecen. A Tisza István-Tudományegyetem Angol Szemináriuma. VII. 1942. 140 old. Angolnyelvű kivonattal.)

A hivatalos irodalomtörténet Babits méltatásakor egyre határozottabban emeli ki azt a tényt, hogy ő nemcsak mint költő volt nagy, hanem prózai tanulmányaival is jelentős szerepet vitt irodalmi érdeklődésünk szélesítése és izlésünk alakítása terén. Szinte már a kultúrpolitikusnak hivatására emlékeztet Babitsnak az a céltudatos törekvése, mellyel a magyarság figyelmét a kevésbé ismert görög és angol irodalmi alkotások felé fordította. A görög-eposz, líra és dráma lélekfeltáró jellege és igazi művészi tartalma az ő irodalmi esszéiben tárult fel a költőnek kongeniális elemzésével a magyar olvasóközönség előtt. Hasonlóképpen az angol irodalom előkelő formaművészetére és a bennük megnyilvánuló emberábrázolás reális kifejezőerejére Babits tanulmányai hívták fel a figyelmet; izeltől pedig fordításai adtak belőle.

Babitsnak azt a kulturális küldetését, amelyet ő az angol irodalomnak ismertetése és átültetése körül végzett, Gál Istvánnak szorgalmas adatgyűjtésén és összehasonlító forráskutatáson alapuló tanulmánya vizsgálja meg. Összeállít rengeteg adatot, tanúvallomást Babits angol nyelvtudásáról, angol olvasmányairól és fordításairól. Ezenkívül félkutatások angol-magyar párhuzamot, hatást Babits műveiben. A filológiai érdeklődőknek szép anyagot nyújt a tanulmány Függelék-e. Itt találjuk u. i. Babits angol könyvtárának címjegyzékét, Babits angol fordítási terveit, továbbá azt a tanulságos munkatervet, amelyet Babits dolgozott ki irányelvül egy közös angol-fordítási munkaközösségük számára. Ez a fordítás-sorozat lett volna az Európai irodalom történetének kiegészítő irodalmi Olvasókönyve.

Gálnak beható filológiai részlettanulmányozáson épülő értekezése sok adalékot közöl Babits egyik jelentős irodalmi és fordítói tevékenységének méltatásához.

Ypszilon

Novák Ferenc, A kolozsvári középiskolai tanulók játéka a statisztika tükrében. Kolozsvár 1942. 92. old. (Ferencz József Tud. Egy. Lélektani Int. 52-ik sz. közl.)

A kísérleti lélektan megfigyelő eljárásai közül ma egyik legkedveltebb a statisztikai tömegmegfigyelés. A feldolgozáshoz szükséges, elegendő nagyszámú adatot kérdőívek (számláló-lapok) gyűjtik össze. — Ezek teszik lehetővé a legkülönbözőbb statisztikai kombinációt és adnak választ a lelki élet mély, külső feltételektől távolieső kérdéseire. — Az eredmények hitelességét név nélkül adott feleletek biztosítják még.